תלמוד בבלי · אחרונים · בית מאיר · סדר נשים

בית מאיר על נזיר

רבי מאיר פוזנר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בית מאיר על נזיר

רבי מאיר פוזנר

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בית-מאיר-על-נזיר/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ח. 4
דף ט. 4
דף יז. 5
דף כו. 10
דף כו: 11
דף לח. 12
דף סד: 13

דף ח.

תוס' ד"ה וליחזייהו. כתבו אבל הכא קס"ד דאינו מכניס לדבר שספיקו חמיר מודאי וכו' משיגלח פעם א' שוב לא יכול כצ"ל. וה"ה לפרש"י בתר שכילה נזירתו למנין קשואים לא יכול לימנות כ"א נזירות אחד לספק חרדל ודוק. ולבסוף ד"ה שהרי כתבו וא"ת ומאי ספיקו חמור וכו' וי"ל דיכול לבא לידי חומרא כגון אם נטמא. וקשה בשלמא שם גבי ספק אם התנאי נתקיים שפיר אין כ"כ דוחק דמיד בתר הנדר אפשר שיטמא הרגע קודם שישים על לבו שמוכרח להתנות בנדר אחר. משא"כ הכא דבין כך ובין כך חל עליו נזירות ל' יום מיד ואם נטמא בם אין בכך כלום נמצא דיש לו שהות שיבא לנדר נדר השני. והוי דוחק גדול לומר דזה החומרא שאפשר להמצא דיהי נטמא לאחר כלות נזירות ראשון טרם שינדר נדר השני. ולהכי לולא דבריהם הי' נלענ"ד דאף דיש תקנה ע"י תנאי מ"מ חשוב ספק חמור מודאי זה הנדר מצד עצמותו בלא נדר אחר הוא חמור מודאי. וזה נלענ"ד דעת הר"ן שלעיל דף ע"ט ע"ב לסוגי' הגמ' דף ע"ט לנדרים הקשיתי עליו שנעלם ממנו דברי התוס' דהכא. אבל כעת מסתביר לי שלא ניחא לו בדבריהם מפני דוחק קושייתי וסובר כדכתבתי דתקנות נדר אחר לא מהני לעשותו לא חמור ספיקו מודאי עיין ודוק:

דף ט.

וכיון דאין שאלה בהקדש אין שאלה בנזירות. פרש"י ותוס' משום דנזירות כהקדש דמי הואיל דכתיב קדוש יהי'. מבואר מדבריהם הא לנדרים וחרמות מודים ב"ש דיש שאלה. וכן איתא להדיא בפסקי תה"ד סי' ע"ג בסופו כתב כלשון הזה. ומעתה ק"ו לנדר וחרם דהא לקמן לב"ש אפילו הקדש טעות הקדש ואלו בנדר ושבועה לא אשכחן דפליגי. וא"כ קשיא לי הא הכא מוכרח לבא לזה דב"ש לטעמי' במה דס"ל אין שאלה בהקדש ולא מספיק לו במה דסובר כר"מ דאין אדם מוציא דבריו לבטלה. ומשום דקשיא לי' דמ"מ הרי הוא נדר ופתחו עמו. ואלו עמוד ב' גבי פלוגתא דר"ש ורבנן בהאומר הרי עלי מנחה מן השעורים קסבר חזקי' בתחלה מקמי' דהדר בי' ור' יוחנן במסקנא. דטעמי' דת"ק כב"ש וכדפירשו התוס' משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה. וקשה ות"ל דהרי עלי הא לא הוי אלא נדר דמודה בי' ב"ש דיש שאלה והוי לי' נדר ופתחו עמו. וצ"ע לפ"ר. ונראה דל"ק דכיון דטעמייהו דב"ש כדמבואר לקמן פ' ב"ש דילפי תחלת הקדש מסוף הקדש. אה"נ דס"ל דה"ה לכל נדרי הקדש כגון להביא מנחה נמי אין שאלה לנדר כזה,

ולא נאמר לא יחל דברו אבל אחרים מוחלין לו אלא לנדרי איסור או שבועות ונזיר מפני שהוא נדר איסור הוצרכו לבא עליהן מטעם שנאמר בו קדוש יהי' וק"ל:

דף יז.

בעי רבא נזיר והוא בבית הקברות מהו וכו'. היכי דמי אילימא וכו'. וכתב המ"ל פ"י מה"נ ה"ח. אך קשה לי אמאי איצרכו לאוקמי כגון שנכנס בשידה וכו'. אימא דאיירי במי שנכנס לבה"ק ונדר בנזיר ולא התרו בו ואח"כ התרו בו אי בעינן שהות. ונראה ליישב דהנה ז"ל הרמב"ם בפ"א וכן בה' אבל פ"ג ה"ד כהן שנכנס לאהל המת בשגגה וכו' פטור ואם ישב שם כדי השתחווי' הרי זה לוקה. ולפ"ר יש לתמוה למה ילקה הרי הוא מחולל ועומד כדכתב בתר הכי בה"א ובה"נ מקמי הכי. והוא קושי' תוס' במס' שבועות דף י"ז ותירוצם הא ע"כ לא ס"ל דא"כ הוי מוכרח לחלק בחילוק דידהו בדין טומאה בחבורין ע"ש וק"ל. א"ו שחולק בזה על תוס' וסבירא לי' דלא שייך מחולל ועומד אלא בנכנס לקברות במזיד או טימא במזיד אף בלא התראה מ"מ חילל כבר קד ושתו ונקרא מחולל. אבל הנטמא בשוגג ומכ"ש באונס ע"י שחבירו פרע עליו המעזיבה זה אף שנטמא מ"מ לא נקרא מחולל ועומד. ואם התרו בו בתר הכי שפיר לוקה על חילולו. וא"כ פשיטא דל"ק דלוקים האיבעי' שנזר תחלה בבית הקברות במזיד בלא התראה ושוב התרו בו. דא"כ מחולל ועומד הוא שהרי ידע שהנזירות חל עליו בבה"ק וחלל נזירתו ושוב לא שייך למבעי אי בעי שהי' וק"ל. ומה שהקשה שם דהוי מצי לאוקים ע"י שוגג לזה לא הי' צריך למבעי' בנזיר והוא בבה"ק. ועיין לקמן בחדושי אחר דבור זה שם מבואר בטוב עיין ודוק כי עיקר הקושי' יפה מתורץ לדעת הרמב"ם:

שם בעי רבא נזיר והוא בבה"ק וכו'. עיין רמב"ם פ"ו מה"נ הלכה ט' פסק באיבעי' זו אע"פ ששהה אינו לוקה וביאר הכ"מ שם שהוא מפרשה בענין אחר דדילמא על השהי' לא לקה כלל והקשה לח"מ שם קושי' דא"כ לפירושו מדוע פסק הלכה ח' אם שהה לוקה. דמ"ש ע"ש. והנה זה הדין שביאר הרמב"ם ז"ל בפ"ה הלכה י"ט. לא מצאתי אחד מנושאי כליו שהראה לה מקום בש"ס ולפיכך נלענ"ד ליישב דברי הרמב"ם בטוב טעם. דהנה בשבועות דף י"ז איתא בתוס' ד"ה או אין צריך שהי' למלקות דרב ביבי דפליג עם רב אשי במס' מכות מפרש האיבעי' של רבא או למ"ד לאו שאין בו מעשה לוקין עליו. או לענין איסור מלקות. או דרב ביבי לא פליג, אר"א ואליבא דרב אשי ביארו התוס' שחשיב שהי' במעשה. כיון דתחילת הלבישה ע"י מעשה. ומזה השיג בעל שאגת ארי' על דברי תוס' דמס' יבמות פ"י בהל' ציצית סי' ל"ב [ובגוף הדין שהשיג על התוס' ומחייב בציצית

קודם העטיפה. כדבריו מבוארים ברמב"ם פ"ג הלכה י' ע"ש. וא"כ להציל הרמב"ם מקושי' התוס' יבמות ע"כ לומר כדחי' המחבר ש"א. ומביא ראי' מדברי הרמב"ם בראי' ע"ש סוף הסימן. אבל על דבריו קשיא לי לפ"ר מ"ש מכהן שנכנס לפני' שלא בשעה עבודה. וראייתו מראי' יש לדחות דטעם הרמב"ם הואיל ולא נאמר בלשון לא תבא אלא בלא תראה ודאי לא מעשה] שהאיך כתבו דכיון דחיוב ציצית בא לאח"כ חשיב שב ואל תעשה. דהא מ"מ ע"י מעשה בא. ודמי לדינא דר' אשי במס' מכות. וכתב דאין לחלק דוקא בשתחילת המעשה הי' באיסור ואפי' בשוגג. משא"כ בשתחילת המעשה הי' בהיתר. דזה אינו. דהא האיבעי' בנזיר ובשבועות הי' תחלת המעשה בהיתר גמור ואעפ"כ חשיב השהי' למעשה. א"ו לא שנא. וכן הסכים נמי המ"ל בפ"ג מהלכות ביאת מקדש תוך דבריו שהאריך שם. והוסיף וכתב ולומר דאתי כמ"ד לאו שאין בו מעשה לוקין עליו או דמיירי לענין איסור מלקות זה דוחק גדול. והאריך להוכיח דעת התוס' דלא מקרי לאו שאין בו מעשה במה שתחלת הדבר הי' ע"י מעשה ואפי' בהיתר. ואני מצאתי בתוס' ע"ז דף ס"ד ע"א ד"ה רבי עקיבא. וברש"י שם שע"כ ל"ל ההיא סברא. שהרי הסכימו שם לפי' רש"י דר"ע לא מחייב במקיים כלאי זרעים אלא ע"י מעשה. והשיגו על הארוך שפי' דברי ר"ע בלא מעשה וסובר דלוקין על לאו שאין בו מעשה. ואם איתא לסברתם מה דוחקם של רש"י ותוס' והארוך. ת"ל שע"י מעשה בא. וכי תימא הלא ודאי דהלכה כרב אשי ומיני' עכ"פ מוכח היכי שהמעשה הי' באיסור ואפילו בשוגג מוכח מפרק מי שמתו דחשיב מעשה וא"כ הדרי קושיא לדוכתא מה דוחקייהו. הא שם תחלת המעשה דהיינו הזריעה באיסור הי'. ז"א ול"ק מידי דדוקא בשתחילת המעשה הי' באיסור זה של סופו כמו בכלאים ששם איסור זה מתחלתו בא עליו במעשה ואפילו בשוגג. שפיר חשיב בתר הכי השהי' והעמידה בלתי מעשה למעשה. משא"כ בכלאים דשם איסור זורע ושם איסור קונם שני לאוין ושני שמות חלוקים הם האיך אפשר מעשה האיסור זורע לסייע לשם האיסור קיום ושפיר חשיב לאו שאין בו מעשה. אך הא תינח אם מעשה היתר אינו מצטרף להיחשב על ידו יש בו מעשה. משא"כ לדעת המחברים הנ"ל פשיטא דקשיא מאוד. ת"ל של האיסור זורע כלל מהכא. ולא יהא שלא אסרה התורה כלל הזריעה רק הקיום נמי חשיב יש בו מעשה. ש"מ משלשה עמודי עולם רש"י ותוס' והארוך דל"ל ההוא סברא. ובזה ניחא לי דברי הרמב"ם פ"א מהלכות כלאים שפסק המנכש לוקה והמקיים אינו לוקה. דודאי פסק כרבה דהלכתא כותי' בכל הש"ס נגד ר"י ומנכש חייב משום מקיים. ואעפ"כ שפיר פסק והמקיים אינו לוקה משום דהוי לאו שאין בו מעשה וכדברי תוס' הנ"ל. ולא ידענא מה דחקו של הכ"מ ז"ל שם

שדחק עצמו לפרש הרמב"ם כר"י הואיל ופסק דהמקיים אינו לוקה. משום דקשיא לי' דאם ניכש חייב משום מקיים מדוע מקיים אינו לוקה. ומיאן בסברת היש מי שאומר שהביא וכתב וק"ל דא"כ מנלן שאסור. והאיך נעלם ממנו דברי תוס' הנ"ל דמטעם אין בו מעשה אין לוקין עליו ומה"ת לא יהי' אסור באיסור לאו ככל לאו שאין בו מעשה. ואף דברי הירושלמי שהביא לענ"ד לא הוי כלל תיובתי' להמעיין היטב [ובלא זה נמי דברי כ"מ שם בההוא דיבור אינם מדוקדקים כל הצורך במחילת כבודו. שכתב מקודם על קושייתו שבהלכות שבת פסק הרמב"ם כרבה. וז"ל ויש לומר דאף וכו' ונקטינין כותי' א"נ וכו'. ומה מהני בזה דהא עיקר הקושיא א"כ אף בניכוש יפטור ממלקות וצ"ע] ובמה שכתב. וק"ל דא"כ מנלן שאסור יש לדחוק וליישב כוונתו דר"ל דאינו דומה לכל לאוי שאין בהם מעשה דפשיטא דאסור דשם הלאו לא שייך כלל ביש בו מעשה וע"כ התורה הזהירה על הקיום בלי מעשה. משא"כ הלאו זה של קיום כלאים אם נפרש דברי ר"ע ביש בו מעשה כדפרשו התוס' או ע"י ניכוש. קשה דלמא הקרא לא אתי אלא להכי [ועיין במס' ב"מ צ' ע"ב תוס' ד"ה ריש לקיש] ואיסורא מנלן בשאין בו מעשה אבל לענ"ד אין כדאי קושי' זו להוציא דברי הרמב"ם ז"ל מפשטן. שבה' שבת הוכרח הכ"מ ז"ל לדחוק עצמו באופן אחר יותר דחוק. והכל ע"פ שיטתי' פה דפי' דבריו אליבא דר"י והדברים פשוטים דכיון דהקרא סתמא נאמר כלאים שדך לא תזרע פשיטא דמשמע אפי' שלא ע"י מעשה. אלא דאנו לא אפשר ללקותו כ"א על המעשה וזה פשוט. וא"כ מאחר שבררנו שאף הרמב"ם ז"ל הולך בשטת התוס' הרי דבריו ברורים בהל' נזירות דודאי נמי כל מה דמצי לפרש האיבעיות דגמ' צריך שהי' למלקות גמור פי' כפשוטה. ומש"ה האיבעי' דרב אשי במס' שבועות דלא נאמר שם אלא נזיר בקבר מהו פירושה כשהי' נזיר והלך שם בשוגג ואח"כ התרו בו. ושפיר חשיב יש בו מעשה הואיל ותחילת המעשה הי' בשגגת האיסור. וכתב דבעי שהי' כדין ספק מלקות להקל והיינו ההלכה י"ט שבפ' ה'. ובפ"ו הל' ט' העתיק איבעי' דרב אשי שבמס' נזיר שמבואר שם בנזיר והוא בבית הקברות ונכנס שם בשידה וכו' ובעודו שם בהיתר נזר אלא שחבירו פרע המעזיבה ונטמא באונס וקשיא לי' לפרש האיבעי' למלקות גמור דבזה סובר דהוי לאו שאין בו מעשה כיון שתחלת המעשה בהיתר גמור הי' וכשיטתי' הנ"ל בהל' כלאים והוצרך לפרשה לענין איסור מלקות. וכמו שכתבו התוס' בשבועות לרב ביבי. ולכך פסק אע"פ ששהה אינו לוקה. ונמצא ב' הקושי' של הלח"מ ל"ק כלל. דוק ותשכח. דהיינו הקושי' שהקשה על דינו בפ"ה הלכה ח' מבואר דל"ק. כיון דשם תחלת המעשה באיסור הוי ואפילו בשוגג ולכך שפיר לוקה. ומה שהקשה על הדין דבפ"ו הלכה ח' נמי יש לתרץ. דהא הכ"מ

ז"ל הגיה בלשון הרמב"ם אלא אם התרו בו שלא יזיר אז לוקין בלא שהי' ע"פ קושי' הגמ' והשגת הראב"ד ז"ל. והתוס' שם בנזיר ביארו שלא הוי לאו שאין בו מעשה משום דהעמידה חשיב מעשה באמת מזה יפה הוכיח המ"ל הנ"ל בהל' ביאת מקדש דאפי' בשתחלת המעשה הי' בהיתר נמי חשיב לאו שיש בו מעשה. וא"כ לפי הוכחתי הנ"ל מדברי התוס' ע"ז ופסק הרמב"ם בהלכות כלאים קשיא קושי' התוס'. אבל לענ"ד עיקר תירוצם שם ללא צורך. ושאני נזיר והוא בבית הקברות והתרו בו לא תנזר והוא נזר דודאי חייב מלקות ולא הוי לאו שאין בו מעשה דהא לר"י קיימינין דאית לי' נזירות חל בבית הקברות ור' יוחנן הא אית לי' בהשוכר את הפועלים () בקול חייב דעקימות שפתיו הוי מעשה וביארו שם התוס' דהיינו היכא דבדיבורא עביד מעשה דומיא דהכי בתמורה הואיל דבדיבורא עביד מעשה שנעשית הבהמה קדש חשיב מעשה. וא"כ ה"ה בנזיר הואיל דבדיבורו נעשה מעשה שחל עליו הנזירות חשיב מעשה וחייב. וא"כ ממילא יפה פסק דאם שהם אחר ההתראה דחייב הואיל דלת הי' ע"י מעשה דהיינו הנזירות אף על השהי' חייב ואף השהי' לא חשיב לאו שאין בו מעשה ודוק'. ואפשר דזה נמי כוונת התוס' נזיר. ומה שדקדק המ"ל בלשונם דלא משמעין הכי. ידוע שאין לבנות יסוד גדול על דקדוק לשון תוס' בנזיר שקצרו בדברי':

ואם באנו לתרץ קושי' הכ"מ ז"ל שהקשה להיש מי שאומר וכו'. וק"ל דא"כ מנ"ל שאסור וכדפרשתי לעיל. ולענ"ד אף יותר קשיא לדרכו של הכ"מ ז"ל שביאר פסק הרמב"ם אליבא דר' יוסף והברייתא פשוטה נשנית ופסק כרבנן מאין יבא האיסור דאורייתא בהקיום לרבנן כיון דלא דרשו הקרא כדדרשו ר"ע אם לא שנאמר באמת אך דרבנן. וזה נגד משמעות הירושלמי שהביא. ונראה לענ"ד ליישב קצת בדרך דרוש. ויתורץ בזה מה שהקשה הראב"ד. דהיינו כמו שביאר אותה הכ"מ. דמה הרמב"ם שכתב ומותר לומר לגוי לזרוע לו כלאים. ת"ל דאסור לקיימו ואפילו לא ינכש אותו. לזה יש לתרץ ולתרץ נמי קושי' המ"ל שהקשה דבפ' השוכר את הפועל משמע דלרבנן שרי לקיימו. ונראה לומר דודאי מה שהקשיתי לעיל נכון דלרבנן אליבא דר"י וכמו כן לרבה ולהיש מי שאומר לפי קושי' הכ"מ פשיטא דליכא לאשכוחי איסור דאורייתא להקיום. לולא זה אני אומר דהא איתא בתמורה דף ה' רבא אמר כל דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני ומקשה שם הגמ' בלישנא אחרינא תחלה על אביי מאונס שגירש דמחזיר וחזינן דלא מהני. ומתרץ הגמ' ש"ה דאמר קרא כל ימיו ומקשה הגמ' ורבא ל"ל כל ימיו ת"ל דמחויב להחזיר מכח דלא מהני ומשני הגמ' דלא אצטריך כ"א לנתוקי ללאו לעשה להורות שלא ללקותו. ועיין שם בתוס' מבואר דודאי אף לרבא א"א לומר דלא יהי' הגירושין

חלין. ואעפ"כ נשמע משם דאליבא דרבא כל דאמר רחמנא לא תעביד מחויב לעשות כל טצדקי וליהדר מה שעשה באופן שלא יהני מעשיו. וכן קאי קושי' התוס' שם בסוף הסוגי' דיאמר הגמ' נ"מ במי שנשבע שלא לגרש דלרבא לא מהני ר"ל ומחויב להחזיר. וא"כ הכא נמי נהי דלר' יוסף לרבנן לית להו דרשה דר"ע לקיום הכלאים. וכמו כן לרבה לשטת היש מי שאומר אליבא דהכ"מ דהלאו לא נאמר אלא ביש בו מעשה. מ"מ מחויב להחזיר ולעקור הכלאים מכח מה דאמר רחמנא לא תעביד דהיינו לא תזרע כלאים. דאי עביד לא מהני. אך הא תינח בישראל שזרע שדהו דעביד איסורא. משא"כ בפ' השוכר את הפועל בגוי שזרע שדהו פשיטא דלרבנן שרי אפילו לכתחילה לקיומי'. והיינו נמי טעמא של הרמב"ם שפסק ומותר לומר לגוי שאז כיון דאיהו לא עביד איסורא ממילא אף על הקיום אינו מוזהר. אך דא"כ קשיא דלימא הגמ' בתמורה ההוא פלוגתא בין אביי לרבא. לכן יותר נכון לומר לתרץ דעת הרמב"ם במה שפסק ומותר לומר לגוי כשטתו דודאי לרבה בלא זה אסור הקיום אפילו בלא מעשה () וסוגי' דתמורה אזלה לרבה לכך ליכא נפקותא זו. והרמב"ם פסק כר' יוסף כשטת הכ"מ. ולדידי' האיסור קיום אינו אנא מכח רבא דאמר כל דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני. וזה לא שייך בגוי דעביד. ולמד לפסוק כר"י מסוגי' דהשוכר את כפועל דאזלה לר' יוסף וק"ל. [ארשום אגב לזכרון. דלפום רהיטא קשיא לי דשם תמורה מוכח ללישנא קמא שם אליבא דאביי דמה דאפשר לאהדורי לא לקי עלי'. א"כ לאביי האיך מלקין הזורע כלאים הא לא מהני כיון דיכול לחזור ולעקור מה שזרע]:

בהאי ענינא דלעיל. הקשה המ"ל פ"ו מה' נזיר הנ"ל. דמה דוחקא דהגמ' לאוקים האיבעי' בשנטמא באונס ע"י שנכנס בשידה וכו'. הא איכא למבעי' בשהזיר בביה"ק ואח"כ התרו בו צא. ולענ"ד לק"מ. דהא ע"כ ליכא לספוקי אלא אי גמירי שהי' בחדא מתלת אנפי או בפני' ואו לקרבן ואו לאונס משא"כ באופן שהזכיר ליכא לא פני' ולא קרבן ולא אונס. ובאמת כדס"ד באמר לי' אל תנזר נמי הי' יכול להקשות במה מסופק אלא דהקשה יותר דאפילו שהי' פורתא נמי לא מיבעי' ולוקין לו על מה שנזר. וזה נראה דעת הרמב"ם במה שפסק פ' הנ"ל ה"ח ולוקה על שהייתו ועל פי הגה הכ"מ היינו ממש דין זה של קושי' המ"ל בדהתרו בו אחר שהזיר בקברות. ולא כתב על שהייתו ששהה כדי השתחווי' ש"מ דסובר בזה ליכא למעבד כלל ולוקה על שהייתו בכדי שהי' יכול לצאת אחר ההתראה. ואולם לפי הגה' הכ"מ קשיא לי מאוד על פסק הרמב"ם ז"ל בהל' ביאת מקדש פ"ג הלכה כ"א וכ"ב שכתב נכנס למקדש וכו' אפילו טמא עצמו שם במזיד וכו'. ואם שהה או וכו' חייב כרת. דמשמע ברור אבל בלא שהה אין כאן חיוב כרת. ואמאי לא לחייב על

טומאתו מזיד מיד כרת כמו בנזיר שחייב מלקות מיד על הזירו. בשלמא התוס' שמפרשו האיבעי' של טמא עצמו מזיד לענין מלקות שפיר כיון שלא התרו בו עד אחר שטימא. אבל כרת הא לא בעי התראה. כמבואר מכות י"ג ע"ב. ועיין פ"ה כ"מ ומ"ל וצ"ע:

דף כו.

אמר רבא הא דאמרן מעות סתומין יפלו לנדבה אם נפלה דמי חטאת מביניהן הרי הן כמפורשין. ועיין ברמב"ם ה"ט מהל' נזיר השמיט מימרא זו. וע"ש בלח"מ כתב דברים שאינם לענ"ד. ולפיכך עלה ברעיוני לומר לפ"ר דהיינו טעמו משום דיש לתת לב מנ"ל לרבא לומר כלל ההוא דהכ' דנפל דמי חטאת יהי' כמפורשין. ורציתי לומר דמסברא אמר הכי ומשום דהא העולה והשלמים הם רוב כיון שהן דמי שני בהמות ודמי החטאת הנאסר למזבח משום מיתת בעלים הוא המועט וד"ת הוא בטל אלא שמטבע חשוב ולא בטל מדרבנן. ועיין במ"ל פ"ז מהל' מעילה. וכיון דאין איסורי' אלא מדרבנן שפיר אמרו דאסורא נפל כמו בכל אסורין כדקי"ל בי"ד סי' ק"י משא"כ הרמב"ם לשיטתי' שפסק שם כרבה לגבי ר' יוסף דלא אמרינן דאסורא נפל אלא בחביות דמנכר נפילתה ולא במידי דלא מינכר. ולהכי דחי דברי רבא הכא מהלכתא. וא"ל לפ"ז מה מקשה הגמ' והלא דמי חטאת מעורבין בהן כיון דד"ת בטילין. די"ל עכ"פ מדרבנן קשיא לי' ומשום דחשיב כנ"ל. ומה שצריך ההלכתא או הקרא חדא מפני התערובות חטאת ושלמים שאינם כליל. ועיין בתוס' ד"ה יפלו לנדבה והלא דמי חטאת וכו'. ותו () בא דליהוי התערובות דוקא לעולת נדבה של צבור אמנם רואה אני שזה א"א להאמר בדעתו דרבא שיהא עיקרו נבנה על בטול ברוב לא מבעי' לדעת המרדכי שרוצה לומר שבכל איסור שלא הי' ניכר טרם התערובות לא שייך ביטול דודאי לא שייך. אלא אפילו למה שהבאתי סי' קס"ט בא"ע כמה סוגי' ופוסקים דלא כוותי'. וע"ש בספרי ב"מ. מ"מ כולי עלמא מוכרחים להודות דלא שייך ביטול ברוב אלא במידי דכבר קודם שנתערב הי' הדבר שיתבטל עומד בפני עצמו דומיא דדם () שב"פ מ"ח ודומיא דחררה שהבאתי שם אבל מידי דמעולם לא הי' עומד בפ"ע. וגם עדיין לא חל עליו בפרטות שם חטאת או עולה אלא עומד להתברר בודאי לא שייך. ותדע דאל"כ האיך אפשר למאן דאית לי' ברירה לומר גבי הלוקח יין מבין הכותים לומר שני לוגין שאני עתיד להפריש יהי' תרומה ושותה מיד הא מ"מ נדמעו [ועיין בכ"מ סוף פ"ח מהל' מ"ש]. א"ו משום דלכי הוברר אגלי שמעולם לא נתערבו ומכיון שלא נתערבו איך אפשר שיתבטלו [אמנם בהר"ן נדרים דף פ"ד ע"ב מצאתי בלשון זה דכיון דע"כ צריך להרימה מן הכרי אינה מתבטלת שם. וזה לא שייך כשמת

בעל ושפיר אפשר להתיישב הרמ"ב בדרכי ודוק] ולכן אך דקו התוס' בקושייתם סוף מעילה וכתבו בד"ה פרוטה של הקדש תימא וליבטל האי פרוטה של הקדש שנפלה. אבל על דין אמר פרוטה בכיס זה הקדש מעקרא לא הוקשה להם דליבטל מטעם הנ"ל. וא"כ השמטות הרמב"ם עדיין צ"ע. וגוף טעמו דרבא בעניותינו נעלם מאתי עד כי יאיר ד' עיני:

דף כו:

תניא כוותי' דרבא אלו לחטאתי וכו' והשאר יבוא חצי' לעולה וחצי' שלמים. עיין תוס' פירשו דר"ל דאין להם תקנה אלא ע"י חילול. והרמב"ם פ"ט מה"נ ה"ו הניח לו הברייתא בעינה ולא פירשה על דרך זה. זולת בפ"ד מהל' מעילה ה"ג כתב תיקון התוס' על היכי דאמר אלו לחטאתי ואלו לעולתי ואלו לשלמי ושוב נתערבו. מזה לענ"ד נראה בעליל שהברייתא דנזיר מוקים בפשטי' שיחלוק המעות ויקח בחצי' עולה ובחצי' שלמים. ויראה לענ"ד דהרמב"ם מחלק דדוקא בהוכרו ונתערבו הוא דאין תקנה אלא בחילול משים דלא אפשר לומר יש ברירה. כמבואר בתוס' ישינים מס' יומא דף נ"ט. ועיין נמי בתוס' מס' סוטה דף י"ח ד"ה חזר וחלקן. משא"כ באופן הברייתא דלא הוברר מעולם איזה לעולה ואיזה לשלמים. יוכל לקחת ולחלק' ובמה שיקח עולה אמרינן הוברר וכו' וכן בהשלמים:

ובזה ניחא נמי מה שפסק שם בה"נ ובה"מ דאם אמר אלו לחטאתי והשאר לנזירתי אין מועלין במקצתן. ובתר הכי כשאמר אלו ואלו ונתערבו פסק דמועלין במקצתן. וק' ומ"ש. ולהנ"ל ניחא דברישא שדמי העולה והשלמים מעורבים בלא קריאת שם ועומדים להתברר כשמשמש במקצתן יוכל. לומר הוברר שאלו דמי שלמים ואין בהם מעילה וכדמקשה הגמ' סוף מעילה על ר"ע מלגין לפי' רש"י דכיון דר"י ור"י ור"ש ל"ל ברירה אינו רשאי לברור לחולין ולהניח ההקדש לבסוף. מבואר הא למ"ד יש ברירה שפיר דלא מעל במקצתן משום דאמרינן הוברר דהן לשלמים. אבל התוס' שמפרשי' מה דנאמר בהברייתא חצי' עולה וחצי' שלמים היינו דוקא ע"י תקנה דחילול. ש"מ שרוצה לפרש הברייתא כדעתייהו ליפסוק בדאורייתא אין ברירה. וקשה. לי מאוד לפ"ז למה אין מועלין במקצתן. הא כיון דאין ברירה כל מטבע ומטבע הוא חצי' עולה ואם אפילו ע"י צירוף נהנה בשוה פרוטה למה לא ימעל. ובשלמא במתני' דמעילה פ"ג הנ"ל שהביאה הגמ' במפרישׁ מעות לנזירות. דלא נהנין ולא מועלין ביארו הטעם משים שיכול להביא בכולן שלמים. ודלא כפרש"י במעילה. וע"ש בתוי"ט. אבל הכא דאין יכול להביא בכולן

שלמים אלא דוקא מחצה שלמים ומחצה עולות מדוע לא ימעל במקצתן מטעם אין ברירה. וע"כ לידחוק בדעתם דאף דאין ברירה מ"מ ודאי אין דעתו שכל מטבע ומטבע יהי' חצי' עולה וחצי' שלמים. דהא אין דרך לישא וליתן במחצית מטבעות. אלא על חצי מספר המטבעות חל להיות מחציתם עולה וכו'. ולהכי כיון דאין ברירה א"א ליקח במחציתם כנ"ל. וג"כ אין בם מעילה במקצתם כדפרש"י במתני' דמעילה דתמיד חיישינן דילמא דשלמים נינהו. עכ"פ נלענ"ד דנשמע מהרמב"ם מדפסק הברייתא כלשונה דס"ל אף בדאורייתא יש ברירה. ועיין בהרא"ש והר"ן ריש פ' השותפין בנדרים. אבל אין ליישב דעת תוס' ע"פ פירושם בסוף מעילה הקושי' דלגין. חדא אף עם דבריהם אינו מעלה ארוכה ותו כל פירושם תמוה לי דאיך ס"ד דטעמו דר"ע משום ברירה א"כ מ"ש רישא נמי נימא בשהוציא הראשון יש ברירה דזה של החולין. ותו א"י לפרש מה שכתבו דמקשה דצריך לברירה אמירה מה שאני עתיד להפריש דוקא א"כ מה מקשה בתמורה וליברור חדא מינייהו ונימא ההוא דכנגד הכלב וצ"ע. אמנם להנ"ל וגם בלא הנ"ל תימא לי שהרמב"ם מעתיק פ"ז דמעילה בהלכה ז' אמר שור בשווריי הקדש מועלין בכולן ומועלין במקצתן. ומ"ש מתערובות דמי עולה ושלמים דאין מועלין במקצתן. יהי' הטעם כדפרשתי לדעת הרמב"ם. ויהי' הטעם כדפרשתי לדעת התוס' זה נמי שייך בשור משווריי. והנה הכ"מ כתב שסותר למה שפסק פט"ו מהל' מעשה קרבנות. ור"ל לענ"ד דשם פסק הגדול הקדש והכא פסק דהוי תערובות וצריך לתקנה. ומה שבעל המדפיס ספרי מיימוני אלו כתב הג"ה ליישב א"י מה שח. אבל לענ"ד הפשוט דהכא מיירי בשכולם שוים ואין בהם אחד גדול. וא"כ אפשר לדחוק וליישבו. דהנה רש"י סוף מעילה פי' רודי' דרבין מן אחד משורים דהכי מקשה טעמא וכו'. הא שניהן שוין הראשון שיבא לידם הוי הקדש. וא"כ י"ל דהיינו טעמו דמועלין במקצתן דהא הראשון שבא לידו מחויב להקדיש ולא לומר עליו הוברר דזה חולין. משא"כ בדמי עולה ושלמים דשניהם מ"מ הקדש שפיר יוכל לומר על מקצת הוברר שזה לשלמים. אך עכ"ז א"י ליישבו למה מסיים כיצד עושה וכו' הא יכול לברור הראשון שבא לידו להקדש ע"י ברירה כמו שפ' לפשטן דברייתא במעות עולה ושלמים וצ"ע:

דף לח.

אמר ר' אבוה אמר ר' אלעזר כל רבעיות שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מרביעית שבנזיר וכו' ור"א משקין אין מידי אחרינא לא תימא לי הא לר"א נשאר קושי' הגמ' מדרבנן נשמע לר"ע ונילוף כל רביעיות מנזיר מק"ו ולדידי' ליכא לשנויי משום דהוי נזיר

וחטאת שני כתובים דהא נזיר מחטאת לא גמרינן דחולין מקדשים לא ילפינן וחטאת מנזיר לא גמרינן דהא בנזיר משקין אין מידי אחרינא לא וחטאת הא אוכלין נינהו. וצ"ע. קושי' זו הוגד לי שכבר מקשים העולם נמי. אולי יש לדחוק דבחטאת נמי מה שנבלע היינו שומן נמוח אין עליו שם אוכל אלא משקה אף שאינו משבעה משקים מ"מ מי פירות איקרי [עיין מס' נזיר דף מ"ד שם היא איבעי' נבילה שנימוח']:

דף סד:

המוציא מת וכו'. ועיין בתוס' מביאים הסוגי' דסנהדרין. ושם פרש"י ז"ל קבר הנמצא דוקא חדש שיודע שמעולם לא הורשה ליקבר שם. וכנראה שדחקו לפרש הכי משום דקשיא לי' למה מקשה בתר הכי ודילמא מת מצוה ומשני קלא אית לי' ולמה לא מקשה בפשוט ודילמא קבר ישן הוא ע"י רשות הבעלים שהי' אז וע"ז לא קאי תי' קלא אית לי'. ומוכרח לפירושו. אבל יש לתמוה עליו דא"כ אמאי תנן הכא המוצא מת סתם בתחילה כ"ז שאינו ידוע ניטלו. ולמה לא חיישינן לקבר ברשות בעלים. והכא א"א לפרש נמי כדפרש"י בקבר חדש. דא"כ כי מצא שלשה אמאי יהי' שכונות קברות ואסור לפנותם. ת"ל דהא יודע שבגזל יקברו שם בלי ידיעתו. ודוחק גדול לומר שהוא מצד מיצר שהחזיקו בו רבים שאסור לקלקלו [ועיין בסמ"ע סי' שע"ז] ואולם עיין בתשוב' אבן השהם ומאירות עיני' סי' י"א לדברי הגאון מ"ו איציק אב"ד דפוזנן ז"ל שם מעקרא לק"מ. כי שם מפרש דרש"י לא פי' פירושו. אלא משום הנאמר שם ומותר בהנאה. (אין זה מדברי הגאון אלא מדעתי. כתבתי דברים אלו לפ"ר. אבל א"א שהרי מקשה להדי' על ההיתר לפנותו ודילמא מ"מ הוא. וזה צ"ע על ישוב הגאון נמי. ואולי יש לדחוק שהוא כמו וכו']. ע"ז מקשה הגמ' ודילמא ומשום דהוי ספק תורה כיון דאיירי בקבר בנין. ורש"י ז"ל נמי מההוא טעמא דחק לפרש דבחדש איירי. משא"כ הכא דלא איירי אלא היתר לפנותו שהוא דרבנן ואפשר דאיירי בקבר קרקע שאין בו איסור הנאה אף רש"י ז"ל מודה דאיירי אף בסתם והכל ניחא: